

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előzetési árak: Helyben: 1 óra 60 f., 1 évre 1 K 80, 3 évre 3 K 60, 1 évre 7 K 20. Vidéken: 1 óra 1 K —, 1 évre 3 K —, 3 évre 6 K —, 1 évre 12 K —.		Lapfajdos: Hálnék Béla. Felelős szerkesztő: Major Mihály.	Megjelenik: minden hétköznap este 8 órakor. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1. Ide küldendő a szerkesztőség és a kiadóhivatal érdeklő minden közlemény és előfizetési díj. Egyes szármak kaphatók: a dobánytöredékekben.
--	--	--	--

SZÉKESFEHÉRVÁR PÁLMAÁGA.

A vasárnapi ünnepély olyan volt, mint egy magasztos, ég felé szálló orgonazengés. A lelkek gyönyörű, harmonikus megszólalása volt, a melybe nem vegyült bele egy hamis hang, egy parányi diszsonancia s a melyet csak csillogóbbá tett az örömkönyek gyöngye, a mely a hallgatóság szemében ragyogott.

Végignéztük az ünneplő közönséget: a földszint teljesen megtelt helyeit, a páholyok tarka, diszes képét, megfigyeltük az arccokat, a lélek tükrét, a szemeket s azt láttuk, hogy Fejérmegyének és Székesfehérvárnak minden embere ünnepele, ez az ünneplés a szívek mélységének visszhangja volt s a kik oly szerencsések voltak, hogy ennek a hatalmas tömegnek osztatlanul harmonikus lelkevilágát megszólaltathatták, a művész szerepét vállalták, a iki egy ideális világ szeretetének száz meg száz féle hangját egy gyönyörű összhanggá olvastotta.

Az utca ünnepi színt öltött. A középületeken zászlók lobogtak, a kath. kőháza fényűgalyakkal és nemzeti színű draperiákkal volt fölkeszítve. A kapunál diszruhás rendőrszűréselők és rendőrök állottak, a Szent István terem lépcsőházát babérodó borította, a lépcsőkön a tűzoltóság állott sorfalata, podiumot az ország és város színeivel ékesítették fel. Minden hely zsúfolásig megtelt. Dismagyar ruhák és fényes katonai uniformisok, főnn pedig a hölgyek színes toalettjei vegyültek bele a Szent István terem ünnepi fehérségbe.

A megjelentek közül följegyeztük a következőket:
 Ott voltak diszmagyarban: gróf Cziráky Antal, báró Manndorff Géza, Sárközy Aurél ny. főispán, Pajz Gyula dr. orsz. gyűl. képviselő, V. Végh István, Szluha Elemér, Gebhardt Bódog városi pénztárnok, Reé István ny. rendőrfőkapitány, Winkler Vilmos városi főmérnök, Zalan István főispáni titkár, Meszlény László belügyminiszteri fogalmazó, továbbá Mayer Károly, Szuborics Jenő, Krizsány János, dr. Klauz György kanonokok, a helyőrségi tisztikar, Lóskay Gábor altábornagy, Koncz Henrik és Kornháber Adolf tábornokok, Schilling János, Fery

Oszkár és Haber János ezredesek, Watz Károly alezredes; Szűts Jenő alispán, Geiger Dezső kir. törvényészei elnökök, Kárpáthy Kelemen kir. főigazgató, Schaller Flóris kir. tanfelügyelő, Grünfeld Jakab nagybirtokos, Zalai Mihály főgimnáziumi és Kelemen Béla főreáliskolai igazgatók, Kálmán Lajos kir. táblabíró, Kálteneckert Márton és Hübner Károly pénzügyi igazgatók, dr. Bierbauer Viktor városi és dr. Lauschmann Gyula vármegyei főorvosok, Nagy Alfonz jószágkormányzó, Streit Ferenc püspöki iroda-igazgató, dr. Viszota Alajos plébániatitkár, Kisteleki István belvárosi plébános, Vaszary Mihály primási jószágkorm., Keményfi Dániel plébános (Esztergom), dr. Szabady József ügyvéd stb., az egyesületek testületke öríasi számban.

Széchenyi Viktor gróf.

11 órákor megnyitotta a diszközgyűlést és következő beszédet mondotta:

Mélyentisztelt Hölgyeim és Uraim! Senki sem proféta saját hazájában.

Ez régi igazság ugyan, mely azonban szerencsére nem alkalmazható minden esetben. Székesfehérvár szab. kir. város közönsége most megnyitandó diszközgyűlésén is eme közmondás ellen óhajtt demonstrálni.

Nekünk is van egy profétánk — egy Apostolunk, ki Istenadta tulajdonaival, áldást osztó tevékenységével, szívének közvetlen erejével, a szenialitás vonzó erejével — messze magaslik ki közülünk.

Tülluénny megnyitó beszédem keretét, ha annak részletes fejtegetésébe becsátkoznánk, hogy ki nekünk Prohászka Ottokár? ki nekünk a „mi” püspökünk? Csak nagy vonásokban óhajtom néhány keresetlen szóval jelezni azt, amit — bátran merem mondani — felekezett, osztály és nemi különbség nélkül ma itt mindnyájan érezünk:

Apostol ó, ki a mai materialistikus tanok közepette az ideálist must táplálja lelkünkben, ma, midőn a világrendet megdőnteni igyekvő és az „Egyén”-t bálványozó áradatok régi tisztas hagyományainkat és őseink által vallott örök igazságokat iszapos hullámaikkal ostromolják, hogy a mai világrend romjai alá temessék mindazt, amit 1000 éven át szentnek tartott a Magyar: Istent, Királyt és Hazát! — és ezek helyébe oda állítsák az ó zavaros tanak ma még tisztán általuk sem tudott és ismert intézményeiket — fogalmaikat.

Akkor, mondom, Apostol ó, ki ezen hullámok csapokodásai

közepette sziklaszilárdan áll s magasra nyujtva keresztet tartó kezét, mutatja nekünk az utat, melyen hajadnunk kell.

Fáklya Ó, mely az Istent-keresés ősvényein fényesen világít előtünk.

Pap, ki vallását nem erőszakkal, de a meleg szeretet és meggyőzőni tudás fegyverével terjeszti; ki más vallásnak meggyőződését mindig tiszteltben tartva elérte azt, hogy nemcsak fölrendítette a vallási életet saját hiveinek — ezreiben, de megszerezte magának a más vallásnak föltétlen tisztelét is.

Az Istent keresi Ó s ezen felülőtűrő utain magával ragadja a milliókat egy tisztultabb, fényesebb, tágasabb világelfogás felé.

Frdemeinek, szelleme erejének hirt messze túlszárnyalja városunk, országunk s mondhatnám világárszánk határait is! mert sikerült neki a vallás megdöntetlen igazságával a modern emberiség gondolkodását szerencsésen összhangba hozni.

Ez a férfiú — mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim — a mienk — a mi püspökünk, csoda-e ha e város gólgársága, mely őt magának valja, lábai elé óhajttá hirtelen tisztelétének, szeretetének virágát?

S ha ma összejtünk, hogy átnyujtsuk neki az egyszerű polgár e legszebb jutalmát, ugy nemcsak őt és magunkat tiszteljük meg, de kifejezést adunk — mi, az Ó közönsége, kik működését közvetlenül szemlélve a legjobban ismerjük — kifejezést adunk ama érzelmeknek, melyek minden méltányosan dobogó szívből támadnak, annak láttára, hogy az, akit szeret és tisztel — kit övének vall — sok helyen félreismerésben részesül.

Ha tapasztaljuk, hogy a leg tisztább szándék, a legideálisabb akarat mellett is támadnak olyan irányzatok, melyek a való tények, a mondott szavak, az írott betűi elcsúszása-csavarása által kedvezőtlen világításba igyeksznek állítani az illető ép azon fontos tényezők előtt kikről azt szeretnők, hogy olyanok ismerjék és szeressék Prohászka Ottokárt — mint mi.

Adja Isten, hogy mielőbb megjőjön az az idő, midőn az ármanykodók munkájának rossz-hízeműségéről az előbb említettem tényezők meggyőződést szerezzenek és minden hátsógondolat nélkül, tiszta valóságában ismerjék meg a mi püspökünk.

Dylen érzelmeiktől áthatva üdvözölöm a megjelenteket, üdvöz-

löm az igen tisztelt vendégeinket és a diszközgyűlést megnyitottak mondom ki.

Az éljenzés lecsillapulta után

Kerekes Lajos dr.

városunk aranytollu főjegyzője mondotta el a következő, költői ihlettséggel összerórt indítványát:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

1912. január havában lett ó éve annak, hogy városunk lett a székhelyévé Prohászka Ottokár dr. püspöknek.

Azóta itt él közöttünk, mindnyájunk hódoló ragaszkodásától övezve. Innen áradnak szét apostoli munkásságának lángsugarai, hogy a legszentebb eszmények iránt nemcsak hevülésre gerjeszsek milliók szívét s itt pihenni ki közöttünk a legfenségesebb emberi értékek, hit és erkölcs védelmében kifejtett hatalmas agitátorus munkájának fáradsálmait.

Sohasem volt nagyobb szükség a vallás, erkölcs, önzetlenség élelebaráti szeretetnek az ily fényes dialektikával, diadalmas hévvel, izzó energiával, káprázatos szónoki erővel s az igazság mindent beragyogó világosságával hirdetésére, mint napjainkban, midőn a közélet, társadalom, család, tudomány és művészetek képtn pusztulást hirtető vészese színekkel ül ki a magasabb eszmények nemzeteket fenartó, éltető erejének megfogvatkozása.

Apostoli tanításai nyomán milliók szívében két magasabb erkölcsi irányzat és szemléletű új szárnyalásra; vagy két szívetben kutatni az igazság után és biztos vezető ösvényre lelmi a modern szellemi élet útvesztőiben; országos lelkesülést keltő szociál-etnikai előadásai nyomán megdöbbenve veszünk észre a tengerek csoblását, hamis fénytörést, amelyben a modern eszmeáramlatok az emberi célokat és törekvéseket visszatükrözik s utjong a lelkünk, hogy az életet ismét a valódi, felülről áradó fényhatásban lájuk.

Prohászka Ottokár dr. a tudás nagy világában eligazodó ismeretel, mély bölcsessége, nagy szellemében az elsőrangú nagy tudósok mélyen vallásos lelkülettel való szerencsés egyesülése, életének fenkölt tisztasága és ideálizmusa, meggyőződésének kristálytiszta elfogulatlan-sága, tántoríthatatlan igazságvágysága s embertársai javéért forró szeretettel dobogó nagy szíve azok közé avatják napjainkban, akiknek hivatásuk, hogy a világszellem forradalmi átalakulásaiban évezredekett át-hidaló nagy erkölcsi törvények utjáról letért és iránytűjét vesztett s a tudás régióiban szédítő magasra szárnyalt, de lelki erői egyensúlyában megingott kulturreberiségnek az elvesztett egyensúlyt

és iránytűt visszaadják és megtartani segítik az emberi élet örök vezérlő erő felett Istenség, való szilárd hitét s az örökkévalóság megnyugtató, boldngító, tengersok szenvedést enyhítő és sok földi ellentétét kiegyenlítő gondolatát.

Az isteni gondviselésnek ezen küldöttei minők Carlyle, Pascal és Prohászka Ottokár próféta ihlettel mutatnak reá egy új, szép, harmonias, nemes és felfelé beláthatatlan perspektívát nyújtó világfelfogás kibontakozó útjára.

Nekünk magyaroknak kétszeres áhitattal kell hallgatnunk a Gondviselés ezen küldötteire, mert ezeréves multunk történetéből nagy idők távlatán át is visszhangzó felénk az intő szózat, hogy nemzetünket hit és hazaszeretet kétségállaga vezette át egyszer és viharos óceánján.

Mélyen Tisztelt Törvényhatósági Bizottság! A városi polgári élet egyik legszebb szokása a diszpolgárrá választás ténye.

Magasabb közéleti érdemeket, a közös szolgálatába szegődött fényes tehetségeket, őnzetlen nagy jellemeket egy város szerény polgári élete szebben és méltóbban aligha tudna kitüntetni, mintha nagyrabecsülésséragaszkodása jelöl diszhelyet ajánl fel nekik sorában; önkéntes elhatározással első közé emeli őket s a közélet szenvédeleinek s változásainak hullám zajlásától el nem ért magaslátan őrzi az utódok számára érdemeiket és nagyságukat.

Ezzel a díszes actussal, ha az a lelkek önkéntes megnyilatkozása, a polgárság egyuttal saját közszellemét értékeli, mert amolyan polgárság jeleit megbecsüli, önmagát emeli fel s amolyan polgárság a hetköznapok röghözökő kemény munkája közben ilyen ideális ünnepet tud ünni s az életnek rideg, keserű gazdasági harcaiban el nem fásult szívvel tud csüngen magasabb ideálokra s azok prófétáin, a legszebb tanújelét adja belső életrevalósága és erkölcsiéleterejének.

Ilyen tanúságtétel előtt állunk ma; Legyen melőbb egyhangu llesek elhatározásá a s okunkat betöltő vágy és gondolat, hogy létekelő ünneppé avassuk mély-séges nagyrabecsülésünket, vonzalmunkat és ragaszkodásunkat a zíránt, akit irigyelnek tőlünk széles e hazában; iktassuk sorainkban első helyre Prohászka Ottokár dr. a székesfehérvári egyházmegye nagyszellemű tudós püspökét, akit városunk falai között lakik, de az egész magyar közélet és társadalomnak s az egész kulturvilágnak dísz és büszkesége.

Dr. Prohászka Ottokárnak diszpolgárrá választása nemcsak ami szerény elismerésünk, az ő magas érdemei, nagy szive és fényes tehetsége iránt, de egyuttal hálás viszonzás nagy szívjosága és szeretetteljes érdeklődéseért, amelylyel minden szebb és jobb ügyünket minden nemesebb társadalmi, emberbaráti és kulturális mozzalmunkat bölcs tanácsossal, példás aldozat-készséggel, fáradságot nem ismerő tevékenységgel lelkesíti és támogatja.

Dr. Prohászka Ottokár neve diszpolgáraink között nemcsak tekintélyes név, de a polgári érnnyeknek hatalmas erkölcsi erőforrása is, amelyből nemcsak a jelenben, de mesze jövőben is jövőv energiák, áldásos szeretet, béke s őnzelen

polgári közérület áradnak ki a város életére.

Eljenzés és taps jutalmazta a szép szavakat, jelezve, hogy a közönség a szívével átrezte, amit a szónok mondott.

Kúthy József dr.

t. kir. főgazgató beszéde következett ezután.

Méltóságos főispán ur! Tekintetes Törvényhatóság! Nagyerdemű városi közönség!

Az ókori népek életfogyásában két ellentétes eszmei áramlat állott egymással szembe. A Kelet embere megsemmisülten torult le a természet roppant erői előtt; ellenben a Nyugat társadalma, melyet legméltóbban Görögország képviselt, fel-emelte az embert, nemcsak a tömeget, hanem az egyént is. A Kelet minden alkotást a feltétlen tekintélyre épít: a Nyugat megteremtte az az emberi szabadság eszméjét, s ennek nyomán szervezte a társadalmat és az egyén jogait. Szóval a történelemben Kelet a nagy uralkodó, Nyugat a nagy állambölcsész.

Vajjon megvan-e ma is, avagy elveszett az emberiség életfolyamatából ez a két nagy ellentétes elem? Bizonyára megvan. m. t. Közönség! hisz a világban nem vagy el semmi, s az energia megmaradásának elve nemcsak az anyagi erők működésében nyilvánul, hanem az erkölcsi és értelmi javakban is.

A későbbi államszervezetek magukba öltették, egymással kibékítették a Kelet és Nyugat ellentétes irányzatait. Szent István és Szent László a mi nemzeti életünkben még a keleti eszmét, az abszolút királyságot képviselték, de a Hunyadykor átalakult közvéleménye már egy közreodben szültelet embernek fiát emeli trónra Mátyás személyében. S a hatalmukat veszített olygárhák hiába bélyegezték Mátyást despota uralkodónak, azért ő magyar nemzet emlékezetében örökké a nép fiaként fog ülni. Az Árpádok és a Hunyadyak kora közé tehát már a népfenség eszméje hatott be a magyar felfogásba s ha megmarad is a királyságban a tekintély elve, ez többé nem csupán a származásra, hanem az egyéni rátermettségre, az egyéni erőre támaszkodik.

A legújabb korban a társadalom mélyén ismét ellentétes világéleletetek viaskodnak egymással. A küzdelem nem baj, hisz az emberi társadalom egy nagy ocean, mely megtessedne, ha néha viharok nem korbácsolnák végig. Ma egy részről az emberi erőnek túlértékelése, a hitben való nihil, másrészlől az ideálokban való hit vívják életre-halálra szóló harcaikat. De ezt a harcot a régi fegyverekkel megvívni tovább nem lehet, hisz az ideálok sem a régiek többé. A kultuembernek nem beszélhetünk ma már az Istenség való megsemmisüléséről, hanem a szabadd lett emberi léleknek Istenség való szárnyalásáról. M. t. Közönség! A kor megértette az emberies ideálokkal telj vallásosságban való megújodás szükségességét s megszületett a XX. századnak egyik méltó, zseniális képviselője: Prohászka Ottokár!

A legújabb magyar történetben nem vonult el szemünk előtt egy alak sem, mely oly lebilincselő, rokonzenves látványt nyújtott volna, mint a székesfehérvári püspöké. Mint ember egyesíti jellemében a XX. század összes átalakító, termé-

keny. vágyait. Mint pap, új csapásokra vég az emberi indulatok és szenvédeleket rengetegében s a sok tekintetben elbágyadt keresztény eszmét bátor és mégis gyöngéd közel kívánja beilleszteni az újkori államlalakások és társadalmi evolúciók rendszerébe.

A modern kor fiának az isteni erőforrások élvezésében megfújult lelke lüktet ebben a férfiuban, gazdasági elméleteivel szorosan az anyagi törvények között mozog s a földi erőkké számol, de morális ideálok után rajongó, lelkével mérszen keresztöltöri magát a tér határain. Lángoló buzgalommal megkísért minden utat, mely az ő szívében megrajzolt cél után igazodik s ez a fenséges cél: a keresztény kultúra eréjét az egész emberiség, de legfőképp a magyar nép szolgálatába állítani. Akár emberi, akár papi oldaláról tekintünk. Prohászka Ottokár, az ő alakja a mai kor reménytelen sivatagjában mindig egyike marad azoknak a messzesugárzó szobroknak, melyek egy új világba mutató karjukkal szelőkesebb, derültebb tájakok felé irányítják az idők folyását.

S ha majd sok-sok idő mulva egy történetbúvár kezébe jut a mai ülésünk jegyzőkönyve, bizonyára nem fogja mondani, hogy én költőleg eszményittem Prohászka Ottokár alakját s oly hivatást magyarárok bele életébe, melyet sem ő elerni, sem a tömeg átérteni nem képes. Lehet, — sőt bizonyos, — hogy Prohászka Ottokárnak sok gondolata ma még nem találja meg a termékenyítő talajt, de ezekből a gondolatokból csak egy, mint a többi földi értékekkel, nem hull félre semmi s ha eszméi, vágyai talán évtizedekig a lelkek burkjában szunnyadnak is, de egyszer bizonyra életre kelti azokat az emberiség szeretetének fényessége, és melegsége. És a mi püspökünk akkor lesz igazán nagy, ha a magyar genius az ő szelleméhez méltó, fogékonny nemzedéket teremt.

Gyönyörű hivatás m. t. Közönség! az intelligenciát megnyerni a tiszta vallásosság — a legnemesebb emberi élet — eszményének. Kibékíteni a céltalan hadakozásban álló tudást és hitet. A mélyre tekintő elmével beláthatni, hogy a természetudományokat még a tartalmukban rejtő óriási hatalom sem jogosítja fel arra, hogy saját körülkből kilépve, oly kérdésekben is hozzanak ítéletet, melyek nem az ő bíraskodásuk elé tartoznak. Hiszen az Isten léte, a hitbeli eszme jogosultsága a történelemre, filozofára és a vallástudományra tartozik. A fizika, chemia, matematika és fiziológia az Isten létének kutatásával hivatásuktól teljesen idegen térre nyomultak, oly térre, ahol babér nem teremhet számukra s ahol csak botanikai lehet... A természetudomány az Isten tagadni ép oly kevéssé hivatott, mint annak létét bizonyítani.

Ez a nagy, immár világtörténelmi jelentőségre jutott tudományos; igazságot a köztudatba bevinni: működik, él közöttünk Prohászka Ottokár szelleme. Ebben áll az ő világtörténelmi hivatása. De nagy emberek működésének nagy historiai keretere van szüksége s mi ma nem azzal tesszük őt boldoggá, hogy egy Árpádkorbelt, nagyszerű város diszpolgárává igtatjuk, hanem főleg azért, hogy ő ebben a megválasztásban érzelmbeli közöségét és lelki megértést lát.

M. t. Közönség! A természetet kijátszani nem lehet. A szemet szemért; fogat fogért. Óskori bibliai elvet ma így travesztálom: Bizalmat bizalomért, szeretetet szeretetért, vagy még jobban: lelket lélekért, szívet szívert. A mai kitüntetés Prohászka Ottokárra nézve nemcsak azért lesz becses, mert a polgártársak szeretete a legszebb világi kitüntetés, hanem még inkább azért, mert azt látja belőle, hogy szívének vérét, elméjének virágát nem hiában szórta szíjjel közöttünk: a vér is, virág is jó helyre hullott s ime ma Székesfehérvár gyűléstermében a vér arra a szívre harmatozik, a virág arra a férfura hullik vissza, ki az isteni gondolatoknak kimeríthetetlen forrásaként, a XX. század diszfel és eszményképüül él közöttünk.

A felolvasott indítványt a törvényhatóság megbízásából s bizavást elmondhatom, Székesfehérvár egész közönsége nevében örömmel elfogadom s annak egyhangu határozatul való kimondását kérem.

Mindenki mély ihlettséggel hallotta a kitünő szónok beszédét, akinek szavai s az utána kitérő eljenzés és taps után Széchenyi Viktor gróf főispán kimondotta a közgyűlés és ünneplő közönség egyhangu határozatát, hogy Székesfehérvár szabad kir. város törvényhatósági bizottsága Prohászka Ottokár dr. megyéspüspököt egyhangu lelkesedéssel s a város diszpolgárává választotta.

Kerekes Lajos dr. ezután felolvasta a diszoklevél következő szövegét:

Székesfehérvár szabad királyi város törvényhatóságának közgyűlése, polgármestere és tanácsa a városi polgárság nevében emlékeztet aduk mindeneknek, akiket illet, hogy ezen oklevélünk keltének helyén és idejében a bizottság

Méltóságos és föttisztelendő Prohászka Ottokár dr. urat, a székesfehérvári római katolikus egyházmegye minden tiszteletre érdemes és nagytudományú püspökét — a legnemesebb vallásosság, hazafias érzs és emberszeretet lángelkü apostoli terjesztéseért, a város és testvérarmyerge erkölcsi javainak fardáthatatlan munkalásáért és általában a legnemesebb őnzetfenséget sugárzó közéleti működéseért

mint a magyar nemzet és társadalom kiváló büszkeséget

halánknak, ragaszkodásunknak és hódolatunk mindenidőkre szóló tanuságtételül

Közelkésedéssel Székesfehérvár szabad királyi törvényhatósági város

diszpolgárává választottuk.

Amely határozatnak megfelelően ezen diszoklevélünket 1912. évi januárius hó 21-én tartott közgyűlésünkben ezennel kiadjuk.

A közgyűlés nevében:
Kerekes Lajos dr.
főjegyző.

Saára Gyula dr.
polgármester.

Széchenyi Viktor gr. főispán ezután felkérte Dieballa György v. b. t. vezetése alatt Nagy Ignác, Löwy Károly dr., Miklós Géza, Knuthoffer Károly, Rauschner Béla, Fittler Béla, Hübner Károly, Weichinger Sándor, Pézses Imre városi bizottsági tagokat, hogy Prohászka Ottokár dr. megyéspüspököt az ünnepélyre meghívni sziveskedjenek.

A küldetés diszkocsikon, diszruhás hajduk asszisztálásával vonult át a püspöki palotába, ahol Dieballa György felkérte a püspököt a diszközgyűlésen való megjelenésére.

Mikor a püspök a Szent-István terebe belépett, az egész ünnepelő közönség felállott s riadó éljenzéssel és tapsal kiérte az emelványra, ahol a város diszpolgára a főispán jobbán foglalt helyet.

Ezután

Saára Gyula dr.

polgármester diszbeszéde következik:

Méltóságos Püspök Úr!

Sz.-fehérvár szab. kir. város törvényhatósági bizottsága, jelen diszközgyűlésének, egyhangu, igaz lelkesedésből eredő azon határozatát hozom tudomására, melylyel a város diszpolgárai sorába választotta.

Nincs nemesebb szolgálat a szellem szolgálatánál! E munkában az áldás és béke malasztja rejlik. Minél több viláosság gyujtunk az elmékben, annál képesebbé tesszük azokat az igazság keresése és befogadására.

Minél intenzívebb vágyat keltsünk a szívekben az igazság bírása és követése iránt, annál közelebb hozzuk azokat az abszolút igazsághoz: az Istenhez.

Méltóságos uramnak, a szellem szolgálatában végzett nagy munkájában az áldás és béke malasztja rejlik. Méltóságod, mint a szellemi munkásság kiváló apostola, hivatva van arra, hogy tanításával, bölcs oktatásaival az emberi elemekben és szívekben viláosságot gyujtsön, hogy képessé tegye azokat az igazság keresése és befogadására és közelebb hozza azokat az abszolút igazsághoz: az Istenhez.

Méltóságos uram kiváló nagy egyénisége, tudományos működése és tevékenysége, nemcsak nemzeti kulturánk termékenységet fokozza, hanem erkölcsi életünket tisztítja, közmívelődésünk tartalmát gazdagítja, tudásunk és ismereteink körét kiegészíti.

Méltóságod bölcs tanításaiból merítettük a meggyőződést, hogy a vallásos értes egységéből ered a nagy egyéniség, az élet virágzó pompája, a fénysugárzó tudomány, a meleg érzéstől átjáró közélet és a hatalmas lendületű művészet.

A történelem tanúsága szerint minden század meghozta és meghozza a maga irányát, melyhez alkalmazottan kell az emberiség javára és üdvére munkálkodni.

Méltóságos Uram mindenkor apostola és hirdetője volt annak, hogy a kor irányzatához alkalmazottan kell mindenkinnek fellépnie, a kor tudományos vívmányaival megba-

rátkozni és azokat a maga javára, az emberiség boldogítására felhasználni.

Megbízatosom szük keretében nem sorolhatom fel a gazdag érdemeit, melyeket Méltóságos uram az emberiség jólété körül munkájával szerzett és kiérdemelt.

Nem méltatnom kellőképpen tanításait, oktatásait, melylyel a szocializmus nagy kérdésével foglalkozva, az ember, a család, a társadalom lelki és anyagi bajainak, téves irányzatának gyógyításán fáradozik, hogy azoknak erkölcsi, valamint anyagi jólétét megővje és előmozdítsa.

Nem méltatnom kellőképpen nagy tudományát, melylyel bönölcgolja a mai kor irányzatát, behatol a társadalmat mozgató és vezető érdekek, kérdések és szenvedélyek alapjaiba és rémület azon végzetes eredményű törekvésekre, melyek az államot fenntartó oszlopokat megrendítéssel fenyegetik.

Bár azonban nem is tudjuk kellőképpen méltatni Méltóságod nagy tudományát, kiváló érdemeit, magas szárnyalású tanításait és oktatásait, de szívünkben mégis mindig átérzünk, mert tudjuk és látjuk, hogy az emberiség java, a polgárok érdeke, a munkások helyzete, az iskolák, a tudomány, az ipar és kereskedelem, a költészet és művészet, a sajtó, szóval minden, ami gondolatra és cselekvésre méltó, — egyházmegyéje kormányzásának nehéz teendői és gondoljai között is — foglalkoztatja nagy lelkét.

Azon kiváló tisztelet és rajongó szeretet, azon osztatlan nagyra-becsülés, melylyel a város polgárai Méltóságod iránt viseltetnek, váltotta le a város közönsége szívéből a legnagyobb elismerést, amit Méltóságos Uramnak adhatnak.

De nem is nyervehet volna méltóbb kifejezést hálánk és nagyra-becsülésünk másképpen, mint az által, ha Méltóságod, ki a népélet lehatalmasabb ideálját a valóságos élet hirdetője van hivatta megreformálni az embereket, nem a türelmetlenség és erőszak, hanem a minden irányban harmonikus nagy szívével és lelkével, magunk közül, az egyszerű polgárok sorából magasan fölénk helyeztük, mint egyik legérdemesebb, legkiválóbb és legkötelesebb polgárát a hazának és városunknak.

Méltóságod diszpolgára választása, miként azt a város közönsége, a mai diszközgyűlésen beadott indítványában kifejezésre juttatta: csak szerény elismerésünk magas érdeme, nagy szíve és fényes tehetsége iránt.

Hálás viszonzás azon kiváló szívóssága és szeretetteljes érdeklődése, melylyel minden nemesebb társadalmi, emberbaráti és kulturális mozgalmunkat, bölcs tanácsaival, példás áldozatkészségével, fáradságot nem ismerő tevékenységével lelkesíti és támogatja.

A mai nap emléke örök időknél lesz megőrkítve a város történetében! A város polgárai, gazdagok és szegények, rang és vallás-különbség nélkül, mindnyájan egybeolvadnak azon hő tiszteletben, összeforognak a kiváló nagyra-becsülés és odaadó ragaszkodásban, melylyel Méltóságos Uramhoz, a tudomány felkent apostolához vonzódnak.

Méltóságos Uram!

A mai diszközgyűlésünk határozatából, midőn a réam oly kiválóan megtisztelő megbízást teljesítve, a város közönsége elismerését, hálá-

ját és nagyra-becsülését tolmácsolom és az igaz szeretet kifejezését megőrkítő diszpolgári oklevelet átadom: tesszem azt azon kéressel és óhajjal, hogy fogadja a polgári elismerés ezen egyszerű, szerény, de legszébb jelvényét kegyesen! Tartsa meg a város polgárait továbbra is szeretetében és jóakaratu támogatásában.

A jó Isten álddse Méltóságos Uramat! Áraszsa el minden lelki és testi áldásával!

Tartsa meg egyháza, hazája, az emberiség jólété, a tudomány és városunk javára, ékessége és díszére, a minden szépért és nemesért hevülő, hőn dobogó szívével sokáig — igen sokáig!

Sokszor hallottuk már polgármesterünket beszélni, de a költői szárnyalás ihletett hatalmát talán még egyszer sem csillagította ily ékesen, mint most, amikor valóban meglátasztott, hogy nemes szíve és lelke minden szeretetét beleöntötte azokba a szavakba, amelyekkel városa közönségének érzelmeit tolmácsolta. Végül átadta a diszközlevelet az új diszpolgárnak.

Prohászka Ottokár dr.

emelkedet ezután szólásra. A közönség hosszasan tüntetett jelenriadalomával, amelynek lecsillapultával a megyéspüspök úr a következő beszédet mondotta:

Méltóságos Főispán Úr!

Nagyságos Polgármester Úr! Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Mélyen Tisztelt Közönség!

Székesfehérvár város ma magas piederstárla emeltem s azt nyújtja nekem, aminél jobbat s értékesebbet nem adhat, a diszpolgári oklevelet, oklevelet, mely nem szól jogokról, hanem szeretetről, nem megterheltekről, hanem megtiszteltetésről. Én legalább csak azt veszem ki magam számára belőle; mert hiszen szólhat ez az oklevél érdemről s erényről, — mondhat dicsekedést s elismerést; de amit én kiolvasok magamnak belőle lelkeim öröme s vigasztalása, az nem egyéb, mint hogy becsülnek és szeretnek engem. „Ultra esca io non bramo“ mondotta Dante Aighieri, akinek kevés jutott ebből; „más után nem vágyódom“ mondom én, mikor oly sokat adnak belőle.

De nem tudnék olvasni, ha e diszközlevelemben csak egyéni megtiszteltetést találnék s nem érteném föl ez ünnep jelentőségét, ha azt csak valamiféle egyéni érdemekre vonatkoztatom: ez az írás mást is mond s ez ünnep jelentősége egyéni vonatkozásoknál magasabba ér. Véleményem szerint ugyanis ez az oklevél az engem megtisztelő város lelkületének kinyomatát adja, tanúságot tesz arról, hogy kit becsülnek s kit szeretnek, hanem arról is, hogy mit becsülnek s mit ünnepelnek kapcsolatban velem s valóban Kegyetek ez ünnepen eszményeknek áldoznak, melyek szolgálataiban állnak, melyek hódolnak, melyeket követek; törekvéseket

honorálnak, melyeken dolgozom s nekem ez ünnepet azért rendezik, mert azokat az elvokat velem együtt vallják, belőlük élnek s megvalósításukon fáradoznak.

Igy értem én ez ünnepet s azért veszem szívesen s örülök neki.

Kegyetek mindenekelőtt az eszményi javak munkását tisztelik meg bennem.

Van az életnek sok munkása; van sok földszagú érdeke; vannak haladásának materiális tényezői s ezeket gondozzák egyesekek s körületek, polgárszorgalom s hatóságai eszély; de vannak még fejünk fölött is szférák; s ezeknek sugárzatából élünk; élünk hitből, erkölcsből, isteni s szellemi befolyásokból s ugyancsak szüktségünk van rájuk a kultíválnunk kell azokat. Mit tennék a földdel, ha nem volna mennyből fölötté, mit a hegyvel-völgytel, ha napugár nem ömlene reája, mit a Dunával, Tiszával, mit a sárréttel s buzafölddel, ha nem járnának kozmikus vizek öönei fölöttünk a felhők szárnyain! Épp így van ez az emberiség világában. Ezt vallja a város közönsége s e szellemi javak munkáját honorálja bennem. Kegyetek tiszteltek s kultusza ez ünnepen tehát nem személykultusz, hanem a személyben is eszménykultusz, s bár nekem szól, de e nagy javak révén, melyeknek munkása vagyok s engem arra indít, hogy buzgóbb munkása legyenek sokak javára s öröme.

Másodsorban kegyetek az erkölcsi irányzatok munkáját tisztelik meg bennem. A kultúra sok javat s kincset foglal magában. Kellenek hozzá fejlettség, tudomány, technika, intézmények; de a kultúra java, virága s célja végre is a nemes, fölség, az Isten szíve szerinti ember, hogy pedig minél több nemes s fölséges ember álljon elő a küzdelmes világba, ahöz nemcsak föld és gép, eke és szerszám kell, hanem szellem és lélek, idegerő s jellemerő kell; kell lelki ruganyosság, bizírtság nélkül, kell bizalom székepszis nélkül; kell naivság a lelkekbe és fakadás a szívekbe, kell impulzív és inspirációs lelkület. S ezen dolgozunk s ebben az irányban iparkodunk befolyásolni az embereket, családokat, a fiatalágot, a gyermekeket. Erkölcsi magaslatoakra kell a lapos világot fölsegíteni, mert Gerhard Hauptmann szerint a lelkek olyanok mint a harangok: ezek is csak akkor szólnak a harmoniak szívéhez szóló hangján, ha szabadon lengnek s szabadon lengni s lendülni csak a magasban tudnak. Abba a magasba föl kell emelni, jobban mondva föl kell nevelünk a lelkeket. Nehéz mesterség, nagy művészet! Mert ha csak egy salakszilánk keveredik a harang-éredbe, az már zavartja a harang csengését; mennyivel nehezebb az erkölcsi harmoniak harangjait önteni, lelkeket nevelni, mikor a finom, lágy érzések, a hevülő, edes, erős vágyak reszketve, remegve ömlenek az élet kegyetlen formáiba! A nemes város ez erkölcsi irányzatot tiszt-

teli bennem s ez ünnepeken is ezt honorálja s ha van valami, ami a belső érdemtől eltekintve az erkölcsi munkára buzdíthat, az éppen az ilyen elismerés, mely bátorít s biztat, mely pecsétet nyom e törekvések programjára, biztosít, hogy bizalommal van irántam s az erkölcsi irányzat iránt, mint amely tényleg több lelket vor az élet harcában megviselt társadalomba.

S még egy törekvést látok megbeszélve, azt, hogy azon dolgozom, hogy ember emberhez közelebb érjen s hogy kompakt, összetartó társadalmat képezzünk. Sok a nézetkülönbség köztünk, sokféle hit s érdek szerint igazodunk; még pszichológiánk is elváltózik társadalmi állás, foglalkozás s kereset szerint; történelmi fejlődésünk pedig nemcsak nyomokat hagyott rajtunk, de árkokat, sőt örvényeket is szakított közénk. S nekem mégis az a hitem, hogy több az ami összetart minket, mint ami elválaszt s nem kell nekem erről más tanúság s bizonyosság, mint az, hogy imámnak első szava is azt mondja, hogy „Miatyánk”. Így akarom látni a világot, s másokat is akarok tanítani, hogy így nézzenek s így lássanak. S nekem nem kellene prófétái látomás, nem történem magam mélyreható tekintet s távollátás után, ha nem tudnék nézni úgy, hogy az ember arcában föl ne ismerjem a testvér vonásait s ha nem tudnám magamat adni úgy, hogy hívem s ellenségem egyaránt meg ne érezze, hogy ember vagyok, kinek valósága az egyszerűség s ambíciója a testvériség.

Erre a piedesztálra állítottak kegyetek engem s azért állítottak oda, mert önök is ott állnak s mert e hitet vallják, ez érzéseket osztják, ez atmoszférában élnek. S amit e díszkelevélben mondanak, azért szól a lelkemhez, mert szívükből, közérzésükből s közlelkületükből fakad s azt visszhangoztatja, a miért lelkesülök, dolgozom és élek.

Én tehát a nagy elvek alapján kegyetekkel kezeltfogva állok, — az emberek testi-lelki jólétén, Magyarországon s a város fővirágoztatásán kegyetekkel együtt dolgozom, — amit elismerésből, szeretetből juttatnak, azt szívesen veszem s szívvel köszönöm. E nap igazán ünnep nekem: én azt a város közönségeért föl ajánlott imával kezdtem; ez a nap ünnepe lesz ezentúl is, biztató, buzdító emlékeknek napja s legyenek meggyőződve, hogy azt soha el nem felejtem.

Szavain többször eljenzés szakította meg s valóban gyönyörűség volt nézni a közönséget beszéde alatt, mint lelkesedett, mint szitta magába a gyönyörű igéket, egy szebb, egy ideális világnak istenadotta megnyilatkozását. A beszéd után az egész közönség felállott és hosszasan ünnepelte Prohászka Ottokárt.

Nagy Ignác

indítványa következett ezután, aki Vörösmartynak, ami nagy

köfőnknek szavait csendítette meg: Lesz még ünnep a világon. Nekünk ünnepünk van, olyan ünnep, amelynek hire tulszárnyalja a város, az ország határait. Legyen tehát megörökítve. Az összes beszédekét nyomassák ki úgy, hogy unokáink is gyönyörködve olvashassák. (Lelkes éljenzés.)

Széchenyi Viktor gróf főispán kimondta az elfogadott egyhangu határozatot s az ülést 12 óraker bekezesztette.

Öngyilkos katon.

A vonat elé vetette magát.

Izgalmas látványnak voltak szemtanúi azok, akiknek vasárnap este 9 óra tájban a helybéli vasuti állomáson akadt dolguk.

Zdának Gusztáv uhlanus közlegény a perron alatt a vágányok között sétált és többszöri felszólításra sem távozott önnét. A vasuti személyzet megfogta a gyanusán viselkedő katonát és a rendőrhöz akarta kísérni, de az uhlanus egy őrizetlen pillanatban kiugrott a vasutasok kezéből s egy tolató mozdony elé vetette magát, melynek kerekerei mint valami hatalmas éles kék levágták a szerencsétlen katonát fejét.

Az uhlanus állítólag azért lett öngyilkossá, mert lopással gyanúsították.

H I R E K.

N a p t á r.

Jan. 23. Kedd.
R. Kath.: B. A. eljegy. Imrike.
Prot.: Izaiás.
Gör. kel.: Nisz. Gergely.
Zsidó: —
Nap kel.: 7 ó. 40. nyugszik 4 ó. 44.
Hold kel.: 9 ó. 46. nyugszik 8 ó. 53.
Jelentés: Egyelőre változás nem lesz.
Később enyhébb.

— **Adomány.** A palotavárosi kath. körnek Szuborics Jenő apátkanonok ur 100 koronát adományozott, a melyért hálás köszönetet mond a kör vezetőségé.

— **Közgyűlés.** A palotavárosi kath. kör I. hó 20-án tartotta szokásos évi közgyűlést Szuborics Jenő apátkanonok a kör elnökének vezetésével. A lelkes elnöki megnyitó beszéd után fölolvastott tiükári jelentés szerint a körnek 127 tagja van; tartott 18. szavazatokkal egybekötött felolvasást és egy sikerült szindarabot adott elő. Bevétele: 384.84 kor., kiadása 382.40 kor. volt s így pénztári maradványa 2.44 kor. A körnek tökégyona 265. kor. 36 fill. könyvtára 494 kötetből áll. A közgyűlést az elnöki apátkanonok ur lelkes szavakkal zárta be.

— **Birtokeladás.** Horchy Elemér földbirtokos 680 holdnyi Szerencsénypusztai birtokát Bór József budapesti vendéglősnak eladta 460 ezer koronáért.

— **A népakadémia közönségének élvezetes estében volt része** jan. 21-én. Potyondy Imre prefektus világos, meggyőző előadását élvezhette sok haszonnal. Azután Cserna János magánjelennével kellett élnék derűltségét. „Anihilistából lett völgegy” pedig félórán kerezttül állandó kacagásban tartotta a megjeleneteket. A szereplők közül ki kell emelni Dombroviczky Etus és Piller Annus kedves játékát. Csere Jánosban a népakadémia működvelő gárdája második. Károlyi Pétert talált; Caizmás Jenő igazi képét adta a falusi nótáriusnak; Bonnyay Lajos természetes játéka és Osyvaid Ferenc alakítása szintén hozzájárult a darab nagy sikeréhez.

— **Előmunkálati engedély.** A kereskedelemügyi miniszter az Ercsibicskei helyiérdekű vasut előmunkálatára adott engedélyt egy évre meghoszabbította.

— **Ideális „Ideál pörkölt Kávé”** kiv. finom 1 kgr. Kor. 1.40 Szigethy kávé behozatala.

— **Korcsolya-bál.** A jégen született eszme nem fagyott be, hanem nagyon is fölelegetett. A korcsolya-bál február 14-én lesz a Szent István teremben. Lesz 20 bálanya, 250 rendező s a mulatók részére egy nagy meglepetés.

— **Egy töves távirat.** Holly Géza dr. és Krausz Zsigmond dr. fizetett adójuk után kérétek a városi bizottsági tagok sorába való felvételüket. Az állandó bíráló választmány mindkettőjüket elutasította. Lapunk legutóbbi számán egy távirat alapján hírt hoztunk, hogy Krausz dr. és Holly dr. fellebbezését a közgazdasági bíróság s visszautasította. Ennek a hírekképpen az ellenkezője igaz, amennyiben a közg. bíróság mindkettőjüket fellebbezésének helyt adott. Tehát Holly Géza és Krausz Zsigmond 1912-ben tagjai a városi törvényhatósági bizottságnak.

— **Egyedül a Fiumei Kávébehazatal (Barátok épülete)** nem árusít a kávé és tea mellett fűszert, petróleumot stb., tehát **csak ott vásároljunk kávét és teát.**

— **Korcsolyázás a Balatonon.** A Sz. T. C. három tagja, Hurbán István, Endresz István és Mattesz Andor folyó hó 21-én figyelemreméltó korcsolyaturát csináltak a Balatonon. Siófokról kiindulva Tihanyig és Tihanytól Kencségig terjedő 40 km. utat 3 óra 20 perc alatt tették meg. A Balatonon a jég remek s helyelkőzzel előforduló rianások nem veszélyesek. A kirándulásnak az idő kedvezett s amint halljuk, a vállalkozó atléták kedvező idő esetén e hét folyamán Aligától Keszthelyig mennek. A táv légvonalban 70 km.

— **A Berlitz nyelviskola** tanára kéri a jelentkezőket, hogy szerdán d. u. 6 óraker a városház nagytérképben értekezletre jelenjenek meg.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazonnak, kik felejtetheten jó leányunk Máté Terézia temetésén megjelenni szívesek voltak, vagy résztvettüknek bármily módon kifejezést adni meggyeskedtek, fogadják soha nem muló hálás köszönetünket. — Szefehérvár, 1912. január 22. Kocsis Sándor és neje.

— **Merénylet a vonat ellen.** Könnyen nagy vasuti katasztrófa történhetett volna f. hó 20-án Ercsi község határában. Ismeretlen tettesek a vasuti sínen talpfákából és az erdőből lopott akácfákából hatalmas torlaszt raktak. A vasúti feljövő személyvonat mozdonyvezetője azonban szerencsére még idejében észrevette a vonat útjába tett akadályt s bár lejtőn ment a vonat, mégis sikerült neki a mozdonyt annyira meglasztítani, hogy az erős megütkezés helyett csak lassan ment neki a torlasznak, melyet egy darabon maga előtt tolt, míg végre megállt. A csendőrök nyomban megindították a nyomozást s három embert már le is tartóztattak.

— **Színházi „Cukorka”** nagyon finom, 1 csomag 60 fill. nagy csomag K. 1.— Szigethy T. Kossuth-utca.

— **Fogak** Kovács Dezső műfogászati termében Székesfehérvár (Róza-u. 5 sz. a. e. mellett Zirci templommal szemben).

— **Szerencsétlenség.** Borzalmas szerencsétlenség történt szombat délután a polgári kötőrő telepen. Perczes József gépkovácsoshoz felvitték a munkások egy köffűr, hogy tisztítsa ki. A munkások ezt a furót dinamit tömésre használták a fa:ómó helyett s így a furó nemcsak földdel, hanem apró dinamitokkal is eldugult. A kovács gyanuanlanul vette kezébe a furót, egy hegyes vassal piszkálgatni kezdte s a következő pillanatban az ottlívó dinamit felrobbant. A furó iszonyu erővel vágódott ki a kovács kezéből s hegyével a szerencsétlen ember mellébe furódott. Perczes Józsefet életveszélyes sebesüléssel a Szent György közkörházba szállították.

— **Őn okosan teszi, ha hozzá szoktatja családtagjait, hogy ruhaszövevényeket és posztókat csak Rudbányai posztó kereskedésében szerezzen be.**

Levágandó!

Fejérmegyei Napló

1912. év husvétjára

nagyszámu és igen értékes nyeremény tárgyakból sorsolást rendez.

Mindenki egy-egy sorajegyhez juthat,

I. 30 ilyen szelvényért. (teszék ezt a szelvényt levágni és a szerkesztőségben — Szent István tér 1. — beváltani.)

II. ha a Fejérmegyei Naplónak 5 új előfizetőt szerez és azoknak legalább egy hónapra előfizetési díját beszoigálatja.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvárott.